

Департамент освіти Луцької міської ради
Дошкільний навчальний заклад (ясла-садок) №38 комбінованого типу

Ознайомлення дітей з народознавством в умовах ДНЗ

Підготувала:
Семенюк С. С., вихователь

Дошкільне дитинство - важливий період у становленні маленької особистості, її фізичного, морального та інтелектуального розвитку.

У Державній національній програмі «Освіта (Україна XXI століття)», Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, Законі України «Про дошкільну освіту» та інших державних документах наголошується на необхідності національного спрямування освіти, збереженні і продовженні української історико-культурної традиції, використанні ідей української народної педагогіки в дошкільних навчальних закладах.

Сьогодні для дошкільних закладів нашої держави видано кілька різних програм, підготовлених як науковими колективами, так і окремими авторами. Розглянемо, як реалізуються в існуючих програмах принципи народності, регіональності, краєзнавства в ознайомленні дітей з рідним краєм, історією та сьогоденням національної культури. До таких програм належать: «Малютко», «Українське дошкілля», «Дитина». Зміст ознайомлення дітей дошкільного віку з українськими національними традиціями викладено у тематичній програмі «Народознавство».

Основними принципами українознавчої роботи в дошкільному закладі та родині повинні бути: народність, природа відповідальності, наочність, активність, систематичність, послідовність, врахування вікових та індивідуальних особливостей, краєзнавство.

Заняття з народознавства в дошкільному віці мають не стільки пізнавальний характер, скільки виховний. Вони мають на меті виховати у дитини почуття національної гідності, викликати інтерес до національної культури, прищепити дітям любов та повагу до українських державних і народних символів, оберегів, звичаїв, традицій. Цього можна досягти, лише наблизивши дітей до реалій життя. Доцільно обладнати у дошкільному закладі українську світлицю, яка стане постійним місцем проведення занять з народознавства. Вже саме перебування дітей в атмосфері народних звичаїв настраює їх на мажорний лад, викликає позитивні почуття, бажання дізнатись про цікаві речі у бабусиній оселі. Доречним буде й зовнішній вигляд вихователя та дітей, які з нагоди подорожі до бабусиної світлиці надягли своє свято-ве українське національне вбрання — вишиванки, вінки, стрічки, намисто тощо.

Завдання вихователя не повинно зводитись тільки до ознайомлення дітей з українськими національними традиціями. Слід обов'язково домогтись, щоб цей національний скарб став надбанням дитячого розуму та душі. Цього можна досягти, дотримуючись принципу організації активної пізнавальної діяльності дітей. Прагнення до діяльності К. Д. Ушинський назвав основним законом

дитячої природи. За його словами, дитина постійно вимагає діяльності і стомлюється не від діяльності, а від її одноманітності. «Змусьте дитину сидіти,— пише він,— і вона дуже швидко втомиться; лежати — те саме; йти вона довго не може, не може довго ні говорити, ні співати... і найменше довго думати». А в діяльності дитина живе, пізнає, розвивається, відбувається становлення її особистості.

Засвоїти народознавчі знання дітям допоможуть «мандрівки» до українського села, краєзнавчого музею, частування їх національними стравами під час «святкового обіду» у бабусі Параски, посильна участь дітей у приготуванні національних страв (вареників, галушок, жайворонків, гречаників); розписування писанок, вишивання рушників, ляльчиного одягу, серветок; виготовлення витинанок тощо. Багато радощів принесуть дитині справжні (не показові) колядки, щедрівки, посівання напередодні різдвяних та новорічних свят, з якими йдуть діти від групи до групи, до завідуючої, старшого вихователя, медичних працівників, на кухню. Запам'ятається дітям участь у святковому вбранні групової кімнати та помешкання дитячого садка зеленню напередодні зелених свят (трійці).

У дошкільному закладі матеріали з українського народознавства використовуються на заняттях з ознайомлення дітей з явищами навколишнього світу, рідної природи, з художньої літератури, образотворчої діяльності, на музичних заняттях.

Заняття народознавчого циклу мають комбінований характер. Упродовж заняття вихователь використовує різноманітні методи навчання: розглядання виробів та бесіда про них, загадки, приказки, вірші, пісні, ігри, картини, художні твори, технічні засоби (платівки, проектор, діафільми). Вони можуть бути також комплексними, коли на одному занятті розв'язуються програмні завдання з різних розділів: рідний край, образотворча діяльність, розвиток мовлення, музика, художня література.

Виховання дитини - процес багатогранний і надзвичайно складний, що вимагає від педагогів і батьків малюка неабиякого терпіння, майстерності, необхідних педагогічних навичок і такту. На сучасному етапі розвитку суспільства ми говоримо про необхідність гуманістичного підходу до процесу виховання дитини.

Упродовж віків людство намагалося осмислити, зрозуміти і передати майбутнім поколінням свій досвід, знання, уміння, формулюючи і втілюючи їх у стислих словесних формах. Цю невичерпну скарбницю людської мудрості називають історичною педагогічною спадщиною. Вона давня, як і рід

людський, і сформувалася задовго до того, як педагогіка виділилась в окрему науку.

Щоб виховати справжню людину, наша вітчизняна педагогіка повертається до високо результативного, апробованого століттями педагогічного досвіду народу. Первинність культурно-історичних традицій народу, їх діалектична єдність із загальнолюдською культурою набирають чинності вихідного принципу при визначенні змісту освіти і виховної діяльності школи.

В останні роки складовою частиною дошкільного виховання стає народознавство. Метою цього предмета є ознайомлення дітей з багатствами культурно-господарської спадщини українського народу, з народними традиціями і формування в них етнічної, на цій основі, самосвідомості кращих якостей національного характеру, прагнення до відродження національної культури.

Виховні завдання народознавства мають на меті прищепити дітям насамперед любов до рідного краю, до землі своїх предків, до рідної мови, оселі, до Батьківщини, почуття гордості за свій народ, повагу до національної культури, національних звичаїв та оберегів

З чого можна зробити висновок, без ознайомлення з народознавством, наші діти не знатимуть історію свого народу, і не виростуть справжніми, гідними, самодостатніми громадянами своєї країни.

Отже, прилучаючись до народознавства, діти поступово будуть утверджуватися в думці, що кожен народ, у тому числі й український, має звичаї, які є спільними для всіх людей. Пізнаючи традиції, народну мудрість, народну творчість (пісні, казки, прислів'я, приказки, ігри, загадки тощо), розширюючи уявлення про народні промисли (вишивка, петриківський розпис, яворівська іграшка), вони поступово отримують більш-менш цілісне уявлення про втілену в художній і предметній творчості своєрідність українського народу.